

Inbreng wetgevingsoverleg water 29 januari 2024

Op 29 januari staat het jaarlijkse wetgevingsoverleg water op de agenda. De waterschappen hebben een aantal aandachtspunten.

Waterveiligheid

Het natste najaar ooit gemeten, heel veel regen in Duitsland en een noordoostenwind zorgden de afgelopen weken voor veel hoogwater in Nederland. De regionale watersystemen zaten overvol, door onder meer hoge waterstanden op de Vecht en de IJssel. Lokaal waren de waterstanden uitzonderlijk hoog.

Als we naar de KNMI Klimaatscenario's kijken, zien we dat de jaarlijkse neerslaghoeveelheid alleen maar gaat toenemen en dat deze hoogwatersituaties dus minder uitzonderlijk gaan worden. Dat het deze kerstperiode goed is gegaan is te danken aan de verstandige keuzes die 20, 25 jaar geleden zijn gemaakt. Er is ruimte aan de rivieren gegeven, dijken zijn versterkt en waterbergingsgebieden aangewezen. Om Nederland veilig te houden moeten we blijven investeren in dit soort maatregelen. Op die manier zorgen we dat volgende generaties profiteren van de verstandige besluiten die we nu nemen.

Mogelijk kijken we aan tegen een zeespiegelstijging van 1 meter in 2100. De klimaatscenario's worden doorvertaald naar de eisen aan de waterkering om te berekenen of ze aan de norm voldoen. Om toekomstige schade te voorkomen, pleiten de waterschappen ervoor om uit te gaan van de bovenkant van de klimaatscenario's en 2100 als zichtjaar aan te houden.

Op dit moment vindt de grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken plaats in het Hoogwaterbeschermingsprogramma. In 2050 voldoen alle dijken aan de nieuwe normen voor waterveiligheid. Voor het huidige werk aan de dijkveiligheid in Nederland liggen de financiële afspraken tussen rijk en waterschappen tot 2028 vast. Uit het Landelijk Veiligheidsbeeld blijkt dat er een grotere opgave is tot 2050. In de komende kabinetsperiode zijn daarom nieuwe afspraken nodig over de gedeelde financiering van dijkversterking tussen 2028 en 2050. Dat betekent dat de waterschappen ook de jaarlijkse bijdrage moeten verhogen.

Wat vindt de minister van het advies¹ van de deltagcommissaris om het Deltafonds te laten meegroeien met de verwachte kostenstijging die het gevolg is van klimaatverandering?

Waterkwaliteit

Een goede kwaliteit van het oppervlakte-, grond- en drinkwater is van levensbelang voor de gezondheid van mens en natuur. Waterschappen hebben de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het verbeteren van de waterkwaliteit. We werken hard om in 2027 de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor oppervlaktewater te halen. En niet om die simpelweg af te kunnen vinken, maar omdat de waterkwaliteit echt fors beter moet voor mens en natuur. Waterschappen investeren de komende jaren flink, maar ook landbouw, industrie, inwoners en het rijk zijn aan zet. Ook na 2027 is de strijd voor een goede waterkwaliteit niet klaar.

Ten opzichte van 30, 40 jaar geleden gaat de waterkwaliteit de goede kant op, Nederland is al ver gekomen: in veel wateren herstelt de visstand zich en kan er weer veilig gezwommen worden. Tegelijkertijd zijn de waterschappen bezorgd. De verbeteringen gaan langzaam. Nederland is een druk land met veel water, veel functies en een intensief grondgebruik: elke vierkante meter is gewild voor landbouw, woningen, recreatie, natuur en water. Het intensieve grondgebruik en de verspreiding van (nieuwe) stoffen zorgt voor een hoge milieu- en gebruiksdruk, ook op dat water.

De waterschappen zijn voorstander van een bronaanpak: wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit. Om meer grip te krijgen op de emissies van gevaarlijke stoffen via indirecte industriële lozingen op de rioolwaterzuiveringen zijn nu concrete acties nodig: het actualiseren van indirecte vergunningen voor zeer zorgwekkende stoffen door de Omgevingsdiensten. Er is in 2022 extra geld voor vrijgemaakt, maar de resultaten zijn nog onvoldoende zichtbaar.

Kan de minister aangeven of de extra middelen voor de Omgevingsdiensten ook worden ingezet om specifiek de waterkwaliteit te verbeteren?

Deelt de minister de zorgen van de waterschappen dat de Omgevingsdiensten meer tempo moeten maken als het gaat om de waterkwaliteit?

Verbetering van waterkwaliteit is één van de opgaven die landelijk en regionaal aangepakt moeten worden. Met een gebiedsgerichte aanpak worden maatregelen op basis van lokale omstandigheden afgewogen. Voor het halen van waterkwaliteitsdoelen zijn maatregelen nodig voor het verminderen van emissies naar oppervlaktewater, zoals stikstof, fosfor en gewasbeschermingsmiddelen.

Met het oog op de doelen van de Kaderrichtlijn Water is het belangrijk dat de uitvoering niet vertraagd wordt. Om een impuls te geven aan de uitvoering heeft de minister de provincies gevraagd maatregelpakketten in te dienen. Een deel van deze maatregelpakketten is gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit, de financiering ervan is nog onzeker.

Kan de minister aangeven of er middelen voor de maatregelpakketten komen?

¹ <https://www.deltaprogramma.nl/deltacommissaris/documenten/publicaties/2023/11/28/brief-deltacommissaris-dijkversterkingsoperatie>

Water en bodem sturend

Om Nederland veilig en bewoonbaar te houden is het noodzakelijk dat water en bodem leidend zijn in ruimtelijke keuzes. Steeds vaker komt extreem weer voor met wateroverlast en ook periodes van droogte. We worden geconfronteerd met zeespiegelstijging, verzilting en bodemdaling, hierdoor is meer ruimte voor water nodig. Tegelijkertijd is de druk op de ruimte voor o.a. woningbouw, energietransitie, natuur en landbouw groot. Er zijn ingrijpende keuzes nodig in de ruimtelijke inrichting van Nederland. Waterschappen moeten vanaf het allereerste begin bij die keuzes betrokken worden.

Landelijke wetgeving is nodig om water en bodem als uitgangspunt te hebben in ruimtelijke plannen. Voorbeelden van noodzakelijke landelijke wetgeving zijn een afdwingbare watertoets (in de Omgevingswet 'weging waterbelang'), de herziening van de Beleidslijn Grote Rivieren en een waterlabel voor huizen.

Landelijke wetgeving moet zorgen voor een gelijk speelveld en niveau van bestaans- en verblijfszekerheid voor mensen in heel Nederland. In afwachting van landelijke wetgeving zijn waterschappen zelf aan de slag gegaan met regels. Zo heeft het Hoogheemraadschap Rijnland regels gemaakt voor nieuwe, grote gebiedsontwikkelingen (>5.000 m²). Zo moet de 90 millimeter-regel ervoor zorgen dat een gebied meer neerslag aankan: een regenbui van 90 millimeter in 24 uur opvangen in de bodem, sloten, open water of andere vormen van wateropslag.

Begin 2023 heeft de Kamer een motie van de leden Grinwis en Geurts² aangenomen waarin het rijk en de centrale overheden wordt gevraagd om voordat er landelijke regels zijn, bestemmingsplannen vast te stellen waar we met water en bodem in het hoofd, geen spijt van krijgen. Dat betekent dat ook in de woondeals daarmee rekening moet worden gehouden.

Kan de minister aangeven hoe het staat met landelijke wetgeving?

Kan de minister aangeven hoe de aangenomen motie van de leden Grinwis en Geurts wordt uitgevoerd?

Meer informatie:

Tessa Maas, 0651 382490

tmaas@uvw.nl

² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2023D12437&did=2023D12437>